

Національна мережа туристичних шляхів – основа формування туристичного продукту європейського рівня

На європейському ринку туристичних послуг останнім часом вироблені чіткі критерії якості і конкурентоздатності туристичного продукту. Серед найважливіших – це доступність до об'єктів туристичного потенціалу, безпека та інформаційна наповненість подорожей.

Ці функції забезпечують мережі туристичних шляхів для різних видів туризму, на основі яких формуються пропозиції туристичних продуктів (маршрути, тури). Туристичний шлях – це дороги, стежки, водойми, які призначені для туристичних подорожей, з'єднують туристичні об'єкти, облаштовані туристично-інформаційною інфраструктурою, (туристичними знаками).

Практично у всіх країнах Європи створюються національні мережі туристичних шляхів загального користування для активного туризму, які у свою чергу є складовими європейської мережі туристичних коридорів *European long-distance tracks* та *EuroVelo*. Вони повинні відповідати принципам та рекомендаціям міжнародних організацій у цій галузі, зокрема, велосипедні – рекомендаціям Європейської Велосипедної Федерації (*ECF*), а пішохідні – Європейської Спільноти Мандрівників (*ERA*). Їхні концепції трансєвропейських туристичних шляхів практично ідентичні, тому можна говорити про уніфікацію вимог до навігаційної інфраструктури активного туризму. Національні мережі є потужним каталізатором для розвитку в'їзного і внутрішнього туризму, засобом пізнання потенціалу власної країни.

В Україні у 2013р затверджено ДСТУ 7450:2013 *Туристичні послуги Знаки туристичні активного туризму. Класифікація, опис і правила застосування*, який розроблено на замовлення Державної служби туризму і курортів України. Він є інструментом для створення національної багаторівневої мережі туристичних шляхів, відповідає всім європейським рекомендаціям в даній галузі та найкращим напрацюванням європейських країн. Він створювався у зв'язку з відсутністю нормативної бази інфраструктурного забезпечення активного туризму, та негативними тенденціями, які намітилися у зв'язку з реалізацією різного роду проектів з створення такої інфраструктури на основі застарілої нормативної бази сусідніх країн. Так на Прикарпатті велися роботи з відновлення довоєнної пішої польської мережі туристичних шляхів на основі тогочасної системи знакування, на Закарпатті – на основі чехословацької нормативної бази. Крім того в Україні існували на той час елементи Австрійської, Швейцарської, Румунської систем знакування, що спричиняло непорозуміння та дезорієнтацію туристів під час маршрутів. Наполягання чеської сторони на припиненні процесу стандартизації української системи знакування продовжувалося на найвищому державному рівні аж до завершення процедури стандартизації (до 2013р) одночасно з реалізацією проекту з відновлення піших туристичних шляхів Чехословацької Республіки в Закарпатті (*Podkarpatska Rus* – тодішня область Чехословаччини) та його фінансуванням. При цьому в цих проектах використовуються елементи довоєнної системи знакування (колірної), які непридатні для створення

національної мережі туристичних шляхів і тепер практично не використовуються у Європі, крім деяких видів туризму у країнах бувшого радянського блоку.

Таким чином на нашій території здійснюється продовження мереж інших країн, що не сприяє туроператорській діяльності, створенню власного туристичного продукту різних рівнів, веде до непорозумінь, ускладнює орієнтацію під час подорожі, знижує якість туристичного продукту. Це унеможливує повноцінний розвиток туристичної індустрії.

Крім цього, існує ряд інших недоліків колірної (або східноєвропейської чи радянської) системи навігації для активного туризму:

- Недостатня функція безпеки пов'язана з властивістю зору людини значно краще розрізняти чорно-біле зображення від кольорового. У сутінках пропадає можливість розрізняти кольорові зображення і відповідно визначити правильний напрямок руху. Це призводить до ускладнень у пошуку шляху як туристу, так і рятувальній службі;
- Низька ефективність навігаційної функції впливає із технічної неможливості побудувати навігаційну систему на основі тільки 5 кольорів (елементів розрізнення) для області, регіону, країни. В час розвитку туристичної індустрії потребу доступу до максимального числа туристичних атракцій за таким принципом задовольнити неможливо, або ризиковано з точки зору втрати конкурентоздатності дестинації. При цьому спроби побудувати насичену мережу веде до безсистемності та дезорієнтації у вузлових пунктах з перетином шляхів одного кольору. Так само, як неможливо для успішної міської навігації використовувати замість назв вулиць чи номерів, обмежену кількість кольорів.

Закономірно, що зараз ці країни, у тому числі Чехія і Польща поступово переходять на принципи знакування, які дозволяють створити національну мережу туристичних шляхів відповідно до сучасних принципів уніфікації у Європі.

Система туристичних шляхів є однією з складових туристичного продукту України, який може стати серйозним конкурентом на європейському ринку туристичних послуг, зважаючи на наш величезний природний і культурний потенціал. Зрозуміло чому ведеться рядом країн робота з впровадження в Україні своєї нормативної бази а також причина за якою пропонуються ними застарілі, функціонально обмежені рішення у цій сфері.

Затверджена в ДСТУ 7450:13 система знакування для активного туризму відноситься до колірно-цифрових систем і переважає запропоновані для нас і частково діючі ще сусідські системи за усіма функціональними параметрами.

Вона уможливує поєднання регіонів України туристичними трасами національного значення, охоплення всіх туристичних атракцій України багаторівневою системою туристичних комунікацій, вироблення українського туристичного продукту з багатими складовими і входження з ним у спільний європейський туристичний простір.

Аналогічно до багаторівневих національних складових туристичного бренду європейської дестинації, Україна повинна мати свої багаторівневі складові. Національна мережа туристичних шляхів України є одним з таких брендів.

Проблема створення української мережі туристичних шляхів полягає в необов'язковості застосування ДСТУ без додаткового законодавчого і директивного закріплення (наприклад рішення центрального органу у сфері туризму про започаткування робіт з розроблення національної мережі туристичних шляхів на підставі ДСТУ; внесення доповнень до Закону України «Про туризм», де відсутня на даний час проблематика національної мережі туристичних шляхів).

Пропозиції.

1. Внести відповідні доповнення до Закону України «Про туризм» (у розділах 1,3,5,6,10,11,13, згідно Додатку 1 Пропозицій щодо внесення змін до ЗУ «Про туризм»), які стосуються створення національної мережі туристичних шляхів.

2. Сприяти видачі директивних документів центрального органу виконавчої влади у сфері туризму для започаткування робіт з створення національної мережі туристичних шляхів в Україні на підставі ДСТУ 7450:13.

3. Внести до переліку Рекомендацій парламентських слухань до р.2, п.4 підпункт «забезпечити розробку та створення національної мережі туристичних шляхів України».